

Gaandeweg

september, oktober, november 2022

Verbinding

aannemersbedrijf

Eikenaar

aannemersbedrijfeikenaar.nl

038 - 460 19 81 - Curieweg 14 - Zwolle

Wil jij iets betekenen voor stadsgenoten die op zoek zijn naar werk?

Word **JobHulpMaatje** en help Zwollenaren met hun zoektocht. Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode. Samen krijg je inzicht in wat de hulpvrager wil en kan bereiken en ga je op zoek naar passend werk.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 25 36 03 55
www.voorelkaarzwolle.nl

Verhuur zaalruimte Stinskerk
Westenholterweg 19, 8042 AE Zwolle
Informatie bij koster/beheerder:
038-4212614 / 06-45135706
koster@stinskerk.nl

Oosterkerk

Zalencentrum Bagijnehof
Koewegje 2, 8021 AG Zwolle

Ruimte nodig voor een cursus, vergadering, bijeenkomst, concert of huwelijk?

Stuur een mailbericht naar:
bagijnehof@oosterkerk.nl

Wil jij iets betekenen voor stadsgenoten met schulden?

Word **SchuldHulpMaatje** en help Zwollenaren met geldproblemen. Als maatje sta je een hulpvrager bij in een belangrijke periode. Samen krijg je inzicht in de financiën en zoek je naar een oplossing.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 15 12 74 86
www.voorelkaarzwolle.nl

www.ontmoetingshuismoderna.devotie.nl

Ontmoetingshuis
Moderna Devotie

M

Moderna Devotie blijft actueel.
Thomas à Kempis coacht jou naar
een eigentijdse levenskunst.

Dé boekhandel van Zwolle

Zwolle - Centrum
Diezerstraat 118
038-4216171

contact@boekhandelwesterhof.nl

Zwolle - Stadshagen
Wade 106

038-4222440

wade@boekhandelwesterhof.nl

Delen in verbinding

Op de voorpagina, zie pagina 17
foto: Tineke Vlaming

Themapagina's

Verbond (Gert-Jan Codée)
pagina 4

Bijbelverhaal (Henk van Dam, VEG)
pagina 5

Verbinding in Zwolle-Zuid
(Nelleke Eygenraam)
pagina 6

Vredesweek in Zwolle
pagina 8

Column (Dirk Jan Steenberg)
pagina 9

Van de diaconaal consulent (Wim van Ree)
pagina 10

PGZ Campagne (Theo Brand en
Karlijne Brouwer)
pagina 12

Aandacht voor

Wijkberichten
pagina 14

Beleid en Bestuur

Algemene gegevens
Bij de foto's
pagina 17
Periodieke schenkingsovereenkomst
pagina 18

Kerkdiensten

Bij de kerkdiensten
Pagina 19

Kerkdiensten voor de komende maanden
pagina 20

De warme zomervakantie is ruim een week achter de rug als dit nummer op uw deurmat valt, het herfstnummer. Tijdens de herfst laten bladeren hun takken los en vallen zacht wiegend op de grond, waar ze tot voeding zijn voor de aarde. Loslaten is de andere kant van verbinden.

Verbinding is dan een compenserend thema in de herfst. In zijn meditatie wijst Gert-Jan Codée ons op God als de grote Verbinder, hoe divers wij ook geloven. De voorganger van de Vrije Evangelische Gemeente, Henk van Dam, zoekt in zeven kernwoorden hoe Jezus' houding sleutel is tot verbondenheid. Verbinding is een vanzelfsprekendheid in en tussen kerkelijke gemeentes, althans: dat zou je zeggen. Nelleke Eygenraam schrijft over weerbarstigheid, weerstand en weerzien in deze.

De week waarin 21 september valt, de door de Verenigde Naties uitgeroepen 'Internationale Dag van de Vrede', is de Vredesweek. Gaandeweg biedt u een uitgebreide beschrijving van het vele wat er dan georganiseerd wordt in Zwolle. Ruim 2.000 kilometer oostwaarts is vrede ver te zoeken, vrede blijkt actueler dan ooit.

Hoe kunnen we vreedzame verbindingen leggen tussen mensen? Een grote vraag, Dirk Jan Steenberg vindt, samen met zijn hond, verbinding in het kleine, maar de gevonden verbinding is wel oersterk, aldus zijn column.

Diaconaal consulent Wim van Ree schrijft over verbinding tussen kerk en samenleving, kerk en diaconie, kerk en de gemarginaliseerde. Karlijne Brouwer en Theo Brand schrijven en publiceren over eigen aardigheden van de zes wijkgemeentes die zich verbinden tot de Protestantse Gemeente Zwolle.

Zoek de verbinding in uw leesavontuur!

Het Kerstnummer krijgt als thema: 'Kindeke teer'. Het eerste nummer van 2023 – op weg naar Pasen – kent het thema 'Wek uw kracht'. Uw eventuele bijdragen of tips zijn van harte welkom.

Cor Baljeu, hoofdredacteur

Colofon

Gaandeweg is het magazine voor alle leden van de Protestantse Gemeente Zwolle, de Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle, de Protestantse Gemeente 'De Hoofdhof' te Berkum en voor abonnees en relaties. Wilt u het magazine niet ontvangen? Als lid van PGB de Hoofdhof of ELGZ kunt u zich afmelden bij uw eigen ledenadministratie. PGZ-leden kunnen zich afmelden via het Kerkelijk Bureau van de PGZ of via administratie@pknzwolle.nl.

Vijftiende jaargang nr. 4: september, oktober, november 2022

Verschijnt in 2022 vijf keer. Oplage: 5500

Redactie:

Ds. Cor Baljeu (hoofdredacteur), Karin Vrieling (eindredacteur), Saskia Dankers, Rob van Harten en Jan Nauta

Advertentiebeheer:

Kerkelijk Bureau tel. 038-4217596

Vormgeving en grafische productie:

Dit magazine is milieuvriendelijk geproduceerd door Upmeyer Grafimedia Zwolle.

Basisontwerp: Upmeyer Grafimedia, opmaak: Sigrid Spier

Aanleveren kopij en foto's:

De volgende Gaandeweg verschijnt in de tweede week van november 2022 en loopt tot en met zaterdag 4 februari 2023. Artikelen dienen uiterlijk zaterdag 8 oktober 2022 te zijn aangeleverd bij de redactie via: kerkbladgaandeweg@gmail.com of schriftelijk bij het Kerkelijk Bureau. Wilt u een artikel schrijven, neem dan altijd eerst contact op met de redactie. Wijkberichten kunnen tot en met 15 oktober via e-mail aangeleverd worden.

Er is in Gaandeweg ruimte voor berichten uit de wijkgemeenten en aankondigingen van andere kerkelijk gerelateerde activiteiten. De redactie beoordeelt of deze van belang zijn voor zoveel mogelijk lezers.

Verbond

En Ik, zie, Ik maak Mijn verbond met u, met uw nageslacht na u, en met alle levende wezens die bij u zijn. (Genesis 9: 9,10)

Als er één boek is dat gaat over verbinding is dat wel de Bijbel. In de Bijbel gaat het keer op keer over God die contact zoekt met ons mensen. Juist op de momenten dat de verbinding verbroken wordt, is God de eerste die werkt aan een herstel. Dat zien we al aan het begin van de Bijbel net na de zondvloed. God belooft dat Hij een verbond aangaat met Noach, met zijn nageslacht en met alle levende wezens.

Als we om ons heen kijken zien we heel veel gebrokenheid in relaties. Huwelijken die stuk lopen, mensen, maar ook volken, die ruzie hebben. Oorlog en strijd. Polarisatie rond thema's als corona, stikstof, energie en dergelijke. Op allerlei vlakken zie je dat de verbinding tussen mensen is verbroken. We zien het al gebeuren na de zondeval dat mensen elkaar het licht in de ogen niet meer gunnen. Kaïn slaat zijn broer Abel dood. Broederhaat en broedertwist ontstaat en is er nog steeds. Kijk naar Oekraïne en naar het Midden-Oosten.

God is degene die altijd weer probeert om de verbinding met ons te herstellen. Dat zien we bij Noach, dat zien we ook bij het volk Israël. Op momenten dat zij Hem de rug toekeren, zoekt Hij hen op. Daarom is het ook zo belangrijk om Israëlzondag te vieren. In het volk Israël zien wij Gods trouw. Hij laat nooit los waar Hij aan begon. Ook als Zijn volk andere goden verkiest, als ze niets meer met Hem te maken willen hebben, komt Hij hen tegemoet. De HEERE God sloot een verbond met hen en Hij houdt zich daaraan.

Gods trouw en liefde zien wij wel het meest in Zijn Zoon Jezus. Hij kwam naar een wereld waarop het grootste deel van de mensen helemaal niet op Hem zat te wachten. Jezus liet zien wat het betekent dat God naar ons toekomt. Eén van de namen van Jezus is niet voor niets 'Immanuël': God met ons. Jezus zocht de verbinding met mensen die in gebrokenheid leefden,

die door hun gedrag op afstand van God en van anderen waren komen te staan.

Het is mooi dat in het beleidsplan van onze Protestantse Gemeente Zwolle het woord 'verbinding' genoemd wordt als één van de kernwoorden voor het beleid van de komende jaren. Wat is het goed om verbinding te zoeken, te hebben of te houden met elkaar. Dat kan soms best wel eens lastig zijn, als je heel anders denkt dan een ander, of andere dingen belangrijk vindt. Daarom ligt de gezamenlijke basis in de verbinding met God en met Jezus. Hij die niet op afstand is blijven staan, maar ons opzoekt, elke keer weer, ook als wij afstand nemen of afstand houden van Hem of van elkaar!

Ds. Gert-Jan Codée,
voorganger PGZ, Jeruzalemkerk

In deze rubriek geeft de redactie het woord aan iemand van 'buiten de aan dit blad verbonden kerken'. Dit keer is dat Henk van Dam, voorganger Vrije Evangelische Gemeente Zwolle.

foto van internet (zie pagina 17)

Zeven kernwoorden uit Lukas 24 vers 13 tot 35

Het thema van dit nummer raakt het hart van ons mens-zijn. Immers, wie zijn we als we niet in verbinding leven met elkaar, met de schepping en met de Schepper?! Het verhaal van het begin verwoordt het kernachtig: "het is niet goed voor een mens om alleen te zijn". Oftewel: mens ben je in verbinding met de ander, het andere en de Ander. Dat roept meteen de vraag op hoe we aan die verbondenheid gestalte geven.

Een sprekend Bijbelverhaal daarbij is het verhaal van de ontmoeting van Jezus met twee Emmaüsgangers op een zondagmiddag ooit. Wat gebeurde op de vrijdag voor die zondag heeft hun verbinding met Jezus verbroken. In deze ontmoeting herstelt Jezus, door hoe Hij met deze twee meewandelt en met hen in gesprek gaat, de verbinding en komt het tot een persoonlijke ontmoeting van hart tot hart die de verbinding vernieuwt en verdiept. We ontdekken hoe de houding van Jezus verbindend werkt. Lukas 24 vers 13 tot 35 reikt zeven kernwoorden aan die Jezus' houding typeren en sleutel zijn tot (hernieuwde) verbondenheid.

Meelopen: Jezus loopt mee op de weg met die twee, terwijl hij weet dat ze de verkeerde richting uit gaan. Door mee te lopen zet Hij een eerste stap op een weg naar hernieuwde verbondenheid.

Initiatief nemen: Meelopen betekent niet meeloper zijn. Integendeel, Jezus wacht niet af maar neemt zelf initiatief. Te afwachtend zijn kan ook betekenen dat je kansen laat liggen en het proces van komen tot verbinding niet ontstaat of onderweg stagneert.

Vragen stellen: Door vragen te stellen toont Jezus oprechte interesse in wie zijn medewandelaars zijn en wat hen bezighoudt. Die houding kiest Hij heel bewust, immers: Jezus weet op alle vragen het antwoord, hijzelf is het antwoord. Niet zijn verhaal, noch zijn agenda bepaalt dat. Echte verbinding ontstaat als mensen zichzelf opzij zetten en oprecht gericht zijn op de ander.

Luisteren: Jezus onderbreekt zijn medewandelaars niet! Hij corrigeert niet, presenteert zichzelf niet als het antwoord, maar luistert. Die luisterhouding schept ruimte voor die twee om hun hele verhaal te delen met Jezus. En die ruimte verbindt!

Aansluiten: In het zoeken van (hernieuwde) verbondenheid is Jezus zeker niet de neutrale, afwachtende luisteraar. Als die twee hun verhaal gedaan hebben, sluit Jezus, aldus Lucas, aan bij hun verhaal en deelt vanuit die verbinding zijn verhaal met hen.

Verbinding: En die houding blijkt te verbinden. Het uitnodigen van Jezus is antwoord op de houding van Jezus. Door zijn houding ontstaat verbinding en dat brengt deze twee ertoe om Jezus uit te nodigen in hun huis. Dit staat symbool voor de ander binnenlaten in de werkelijkheid van jouw bestaan. Over verbinding gesproken!

Verdieping: Aan de maaltijd herkennen de twee in de onbekende medereiziger de Heer zelf. Een boeiend slotakkoord van dit bekende en tegelijk verrassende verhaal: in de ontmoeting met anderen ontstaat de verbinding met de Ander.

Verbinding in Zwolle-Zuid

De redactie vroeg aan ds. Nelleke Eygenraam om een artikel te schrijven over hoe zij de verbinding ervaart tussen verschillende kerkelijke gemeentes. Zij begint met een persoonlijke ervaring.

Als studente in Groningen deed ik volop mee aan het studentenpastoraat: voor mij een feest van oecumene! Op gegeven moment was ik theologie gaan studeren en zat er niets anders op dan predikant te worden, maar daarvoor moest ik belijdenis doen. Ik heb het zo lang mogelijk uitgesteld, omdat ik niet voor één kerkgenootschap wilde kiezen. Dat moest wel, in elk geval voor de ledenadministratie en ook om beroepbaar te kunnen zijn. In een oecumenische viering op Pasen 1987 deed ik uiteindelijk belijdenis. Vervolgens was ik predikant in twee hervormde gemeenten in de provincie Groningen.

Vier kerken op een kluitje

Toen ik in 2004 als predikant in de Zwolse Adventskerk kwam, viel mij al gauw op dat hier vier kerken op een kluitje staan: de Sint Jozefkerk (RK parochie), de Koningskerk (vrijgemaakt Gereformeerd), de Zuiderhof (Christelijk Gereformeerd) en de Adventskerk als minst opvallende van de vier.

Omdat oecumene voor mij vanzelfsprekend was (en nog steeds is), vroeg ik al gauw hoe het gesteld was met de verbinding tussen de geloofsgemeenschappen die in deze vier gebouwen kerkten. Het antwoord: er is weinig of geen verbinding. Alleen met de Sint Jozefkerk was er sprake van verbinding, omdat ooit, in de jaren 80 van de twintigste eeuw, het plan bestond om samen één nieuw kerkgebouw

te laten bouwen in het snel groeiende Zwolle-Zuid. Het is er helaas niet van gekomen. Er was wel verbinding in de vorm van oecumenische vieringen op Vredeszondag en in de Week van Gebed om de Eenheid en misschien waren er meer oecumenische activiteiten geweest, maar daar was in 2004 weinig van over. Ik weet niet precies hoe dat zo gekomen was. Het verbaasde mij.

Hoe iets tot stand komt of wordt afgebroken is achteraf vaak moeilijk te achterhalen. Meestal hangt het van mensen af die op een bepaald moment initiatief nemen. Soms zijn het toevalligheden of gebeurtenissen in de wereld die opeens verbinding doen zoeken. En soms zijn het 'wetten en bezwaren' die verbinding doen verbreken.

Samen vieren

In Zwolle-Zuid was de oecumene in 2004 dus behoorlijk ingedut. Zomaar opeens werd in 2006 de verbinding met de parochie van de Sint Jozefkerk nieuw leven ingeblazen op Aswoensdag. Niet alleen doordat de pastor(es) en de predikant(en) het goed met elkaar konden vinden, maar juist ook omdat kerkleden op verbinding aandrongen. Als vanzelf ontstond (opnieuw?) de traditie om de Vasten- of Veertigdagentijd op Aswoensdag gezamenlijk te beginnen in een oecumenische viering in de Jozef. Het was vanzelfsprekend dat 'De Jozef' de plaats van vieren was. In de rooms-katholieke traditie markeert de Aswoensdagviering al eeuwenlang het einde van het carnaval en het begin van de vasten. Dus geen discussie over de plaats van vieren. In de viering deden we alles samen en de overdenking om en om. De palmverbranding en het delen

van het askruisje was een gezamenlijk eerbiedig gebeuren. Was. Want het mag niet meer samen. Ook niet stiekem. Vanuit het aartsbisdom Utrecht wordt oecumenische verbinding ontmoedigd en zelfs onmogelijk gemaakt.

Beperkingen

We hebben noodgedwongen een keer de Aswoensdagviering in de Adventskerk gehouden. Zonder askruisje, zonder het ritueel eromheen. Niet door corona, maar het mocht gewoon niet, vond de pastoor. Dit jaar, 2022, hebben we wel weer gezamenlijk Aswoensdag kunnen vieren, maar met beperkingen. Wederom niet vanwege corona, maar omdat het van het aartsbisdom niet mocht. Als Adventskerk hebben we ons aangepast, omdat de verbinding tussen kerken, oecumene, boven regelgeving uitgaat. Maar we hebben ons wel aan ‘de regels’ gehouden. Dus heb ik niet het evangelie gelezen en niet meegedaan aan de asoplegging, maar het voelde niet fijn. ‘Oecumenisch’ mocht de viering niet heten. Leden van de Adventskerk waren welkom.

We gaan door, vind ik, we laten ons niet uit elkaar drijven, maar ik hoop echt op hernieuwde verbinding – inhoudelijk en niet op basis van wat het aartsbisdom ervan vindt! Het ligt niet aan mijn rooms-katholieke collega’s dat het zo is gegaan. Ik vertel dit dus niet als kwaadsprekerij. Allesbehalve dat. Ik schrijf het, omdat het mij aan het hart gaat en omdat de oecumene hiermee teloorgaat. Dat wil ik niet!

Gebedsvieringen in alle vier kerken

Nu heb ik de Aswoensdagviering als voorbeeld genoemd. Er was veel meer en daar is gelukkig ook nog iets van over. Ieder jaar weer waren er in Zwolle-Zuid oecumenische ontmoetingen over liturgie, oecumenische gespreksgroepen over geloof en wat niet al. En in de Week van Gebed voor de Eenheid waren er gebedsvieringen in alle vier kerken van Zwolle-Zuid. Om beurten te gast bij een van de geloofsgemeenschappen, aangemoedigd en mede-georganiseerd door het Podium van Kerken. Door corona is dat de laatste twee jaar wat anders verlopen, maar ik hoop dat die verbinding opnieuw gevonden, gevoeld en gevoed wordt.

Nieuwe verbanden

Vier kerken op een kluitje in Zwolle-Zuid: de fysieke afstand is en blijft een peulenschil, maar het komt me voor dat werkelijke verbinding steeds lastiger wordt door een andere vorm van afstand. Hierboven noemde ik vooral de samenwerking met de rooms-katholieke parochie, maar er spelen ook andere niet bepaald onbelangrijke dingen mee: vrouwen in het ambt, de wijze van liturgie vieren, de concentratie op de ‘eigen kring’, mede door corona toegenomen, vermoed ik. Maar ik hoop en verwacht dat we gezamenlijk weer de verbinding zoeken, want de

wereld verkeert in zwaar weer en dat raakt ook de Zwolse samenleving. We kunnen ons niet de luxe veroorloven om ieder voor zich iets te doen. Gelukkig hoeft dat ook niet: dankzij het Diaconaal Platform en verschillende praktische initiatieven in de wijk kunnen we als kerken samen optrekken. Verbinding die nieuwe verbanden schept.

Oecumenische verbinding in zorginstellingen

Nog iets: In de ‘tehuizen’ die Zwolle-Zuid rijk is – De Kievitsbloem, Zandhove, De IJsselbolder – leefde de oecumene tot voor corona volop. Aan de vieringen werkten vrijwilligers vanuit alle kerken mee. Juist hier zie ik een grote kans om de oecumenische verbinding nieuw leven in te blazen: uiteraard allereerst voor de bewoners maar evenzeer voor de vrijwilligers en beroepskrachten vanuit de diverse kerkgenootschappen. Ik heb zelf ervaren hoe verfrissend en verrijkend dit is.

Verbreding, verdieping én verbinding met de Dominicanen

Door de samenwerking met de Oosterkerk sinds 2017 zijn we als Adventskerk meer betrokken geraakt op de oecumenische verbinding met de Dominicanen. Sinds een paar jaar is de viering van Hemelvaartsdag oecumenisch, in de Dominicanenkerk, en werken we in het activiteitenprogramma van vorming en toerusting waar mogelijk samen. Dit geeft verbreding, verdieping én verbinding!

En dan nog iets: als ik spreek over ‘we’ bedoel ik uiteraard niet ‘wij tegenover anderen’ en al helemaal niet dat ‘wij’ beter zouden zijn dan ‘zij’. Maar er zijn wel verschillen. En dat is – of daar begint – oecumene of verbinding. Dat we verschillen serieus nemen en tegelijk bereid zijn om te onderzoeken of die verschillen scheidend of juist verbindend zijn.

Len Mumik maakt jaarlijks een cartoon voor de Vredesweek

Vredesweek 2022

De landelijke Vredesweek is dit jaar van 17 tot en met 25 september, het thema is 'Generatie Vrede staat op!' Ook in Zwolle is er een uitgebreid programma met tal van activiteiten, waarbij stilgestaan wordt bij vrede en bij hoe we nieuwe, vreedzame verbindingen kunnen leggen tussen mensen.

De Vredesweek start in Zwolle op zaterdag 17 september met 'meditatieve aandacht voor vrede', een bijeenkomst op het Rode Torenplein door de Zwolse Stiltewerkers. Deze activiteit is ook geschikt voor kinderen. Daarna begint om 13.30 uur de vijfde Zwolse Walk of Peace, zie kader.

Vieringen

Op zondag 18 september om 9.30 uur is er een oecumenische viering in de Basiliek van Onze-Lieve-Vrouw-ten-Hemelopneming (Peperbuskerk), waaraan wordt meegewerkt door voorgangers en leden uit de Oosterkerk, Evangelisch-Lutherse gemeente, Parochie Thomas a Kempis, Basisbeweging 'De Werkplaats' en de Wolweverkerk (doopsgezinde en remonstrantse gemeente). Voorgangers zijn onder andere ds. Margo Jonker en ds. Iemke Epema. Op zondag 25 september is er om 17.00 uur een Vredesviering in de Grote Kerk (Michaëlskerk), voorganger is ds. Ad Geerling. Deze viering wordt voorbereid door de werkgroep Michaëlsvieringen; meer informatie: www.michaelsvieringen.nl.

Panelgesprek en lezing

Op maandag 19 september, aanvang 20.00 uur, is er een panelgesprek rondom de vraag 'Slaap jij ook slecht omdat het oorlog is?'. Aan het gesprek wordt deelgenomen door onder andere Fulco van Hulst, doopsgezinde predikant, en Jan Groot, onder meer pastor en voorganger in de Dominicanenkerk. Het gesprek wordt geleid door Marlies Tjallingii. Deze bijeenkomst is in de Doopsgezinde Kerk aan de Wolweverstraat.

Op woensdag 21 september is er om 20.00 uur een lezing die wordt georganiseerd door het Humanistisch Verbond, locatie is: Stadkamer Centrum, Zeven Alleetjes 1a. Bij het ter perse gaan van deze Gaandeweg is nog niet bekend wie de spreker is.

Zingend ontmoeten voor wereldvrede

Op dinsdag 20 september, 17.00 tot 19.00 uur is er op het plein achter de Lutherse Kerk de mogelijkheid voor 'Gesprek – Ontmoeting – Vertellen – Zingen van liederen, die gaan over vrede'. Tijdens de ontmoeting is er soep en brood. Er is samenzang waarbij Karin Vrieling en Andrea Nijland begeleiden met de klarinet, ook kunt u uw eigen vredeslied zingen of laten horen en er eventueel iets over vertellen. Opgeven via: liedvandevrede@elkz.nl.

Op vrijdag 23 september, 19.00 uur staat 'Vredeszingen' in de Dominicanenkerk op het programma: zang en teksten rond het thema van de vredesweek, met medewerking van Krist Oelbrandt en het Aquinokoor.

Run4Peace

Dinsdagavond 20 september start om 19.00 uur de Run4Peace. Deelnemers rennen vanaf het Dominicanenklooster aan de Assendorperstraat langs synagoge naar moskee. Deze activiteit wordt georganiseerd in samenwerking met Run2day en SLAG. Vooraf aanmelden via www.run2dayevents.nl, er wordt een vrijwillige gift gevraagd aan de deelnemers.

Klets en Koek

Op verschillende dagen is er 'Klets en Koek': samen met buitenlandse vrouwen en mannen wordt geoefend op de Nederlandse taal bij een bakje koffie of thee en een plakje koek. Er kan gekozen worden uit:

- **dinsdag 20 september:** 9.30-11.00 uur, Ichtuskerk, Camperbeeklaan 69, Berkum, met Oekraïense vluchtelingen;

Column

- **woensdag 21 september:** 9.30-11.00 uur, Plantagekerk, Ter Pelkwijkstraat 17, alleen vrouwen of 20.00-21.30 uur, Plantagekerk, Ter Pelkwijkstraat 17, alleen mannen;
- **donderdag 22 september:** 9.30-11.00 uur, St. Focus, Zerboltstraat 63, alleen vrouwen.

Films

Op donderdag 22 september wordt om 20.00 uur in de Oosterkerk de film *This Is Exile: Diaries of Child Refugees* vertoond. Het is een documentaire uit 2015, die een klein uur duurt. Emmy Award-winnaar Mani Yassir Benchelah filmde gedurende een jaar het dagelijks leven van Syrische kinderen in vluchtelingenkampen in Libanon, die in hun eigen woorden vertellen hoe zij omgaan met verlies, ontberingen en gebroken dromen. Na afloop van de film is er onder leiding van ds. Iemke Epema een gesprek.

De toegang is vrij en vooraf aanmelden is niet nodig. GroenLinks Zwolle organiseert op zaterdag 24 september een filmochtend in Filmtheater Fraterhuis. De film *Invisible Demons* gaat over klimaatverandering en milieuvervuiling in India. Na de film is er een gesprek waarbij de link wordt gelegd tussen deze film en het onderwerp klimaatvluchtelingen in Zuidoost-Azië en internationale vrede en veiligheid. Aanmelden voor deze filmochtend: info@groenlinkswolle.nl, tickets kosten €5,- tot €7,50. Meer informatie: www.vredesplatformzwolle.nl.

Walk of Peace op 17 september in Assendorp

De informatieve wandeling van de Vredesweek vindt dit jaar plaats op zaterdag 17 september in Assendorp. De wandeling start om 13.30 uur vanaf het wijkcentrum 'De Enk' (Enkstraat 67) en begint met het onthullen van het Vredesbeeld dat is gemaakt door kinderen uit Zwolle in samenwerking met kunstenaar Jacomijn Schellevis.

Deelnemers aan de Walk of Peace wandelen in groepjes ongeveer drie kilometer door de wijk Assendorp. Naast gesprekken voeren met andere deelnemers is er ook de mogelijkheid om deel te nemen aan verschillende activiteiten van wijkbewoners en organisaties in de wijk, zoals Anders Koffie, de Dominicanenkerk, Wormenhotel, 50 Tinten Groen, Amnesty International en Opvang Oekraïners.

Er is ook een fietsgroep voor wie liever fietst. En mensen die slecht ter been zijn, kunnen deelnemen via de fiets-taxi van Fietsjoe.

De kosten van de Walk of Peace worden deels gedekt door een vrijwillige bijdrage van de deelnemers, die ook een hapje en een drankje kunnen nemen voor een klein bedrag. Opgeven voor de Walk of Peace kan via: vredesplatformzwolle@gmail.com. Na afloop is het mogelijk om (veganistisch) te eten bij Eureka aan het Assendorperplein. Dit is voor eigen rekening, wie hieraan deel wil nemen, kan dit bij de aanmelding doorgeven.

Verbinding

Het is nog vroeg in de ochtend als ik met Saba, mijn hond, wandel in de bosjes bij Soeslo. De zon schijnt, er is warm weer voorspeld. Saba, de berghond, heeft een enorme vacht, dus wandel ik voordat het heet begint te worden. Terwijl Saba bezig is met het ruiken en zoeken naar de juiste plek om haar grote boodschap te deponeren, kijk ik met belangstelling naar een middelgrote spin die bezig is haar web te spinnen. Zorgvuldig worden de draden aan elkaar gemaakt en in korte tijd wordt het web steeds groter. Het duurt vaak een eeuwigheid voordat Saba het juiste plekje heeft gevonden, maar vandaag maakt me dat niet uit. Mijn bewondering voor het ijverige diertje groeit. De zon speelt prachtig in de kleverige draden. Ik geniet. Wat kan de natuur toch mooi zijn.

Thuis achter de laptop zoek ik een paar dingen op. Normaal doet een spin ongeveer twintig minuten over het spinnen van een web. Regelmatig maakt een spin een nieuw web waarbij zij de oude draden opeet.

Nog een weetje: "Spinnenzijde is – op de tanden van de zeeslak na – het sterkste biologische materiaal ter wereld. Een gigantisch spinnenweb kan een metro tot stilstand brengen of een vliegtuigcrash opvangen."

Wat zou het toch mooi zijn wanneer je twee gemeentes op een mooie natuurlijke manier met elkaar kunt verbinden. Het liefst met een spinnenweb. Maar dan niet een web van gevangen zijn en gedood worden en opgegeten. Liever een web van sterke draden die niet meer kapot te krijgen zijn. Gewoon, omdat de positief ontstane band zo sterk is geworden, dat je bijna vergeet dat er twee gemeentes zijn geweest. Ik weet het wel. Dat heeft tijd nodig. Dat kan niet in twintig minuten helaas. Maar toch. Samen hand in hand oplopen met hetzelfde doel, een fijne band en een goede samenwerking, zou toch draden moeten kunnen smeden die net zo sterk zijn als die van een spinnenweb.

Dirk Jan Steenbergen

Verbinding opnieuw gezocht en weer gevonden

Wim van Ree is sinds 2014 als diaconaal consulent werkzaam bij de Diaconie van de Protestantse Gemeente Zwolle. In de afgelopen jaren is hij binnen de Zwolse hulpverlening een bekende figuur geworden. In elk nummer van Gaandeweg stelt hij actuele (diaconale) thema's aan de orde. Dit keer vroeg de redactie hem om een wat uitgebreider artikel over het thema 'Verbinding'.

Het diaconale werk wordt vaak (terecht) geassocieerd en getypeerd met woorden als barmhartigheid, gerechtigheid en wederkerigheid. Verbinding is daarbij een vergeten woord, maar is wel bepalend voor het diaconaat zoals het nu plaatsvindt. Het gaat om verbinden van mensen onderling, verbinden van kerk en samenleving, kerken en diaconieën, hulpvrager en hulpverlener, tussen mensen die het goed hebben en mensen voor wie de zon niet altijd schijnt. In dit artikel sta ik stil bij drie diaconale verbindingen:

1. Herstelwerkzaamheden van verbinding tussen kerk en samenleving.
2. Onderlinge verbinding tussen kerken en diaconieën.
3. Opnieuw verbinding met een vergeten groep.

Herstelwerkzaamheden van verbinding tussen kerk en samenleving

In 1965 werd door de toenmalige minister van maatschappelijk werk, Marga Klompé, de Algemene Bijstandswet ingevoerd. Voor haar was dat een radicale verandering 'van genade naar recht' voor mensen die niet zelf hun inkomen konden verdienen en niet in levensonderhoud konden voorzien. De bijstand zou die mensen waardig en rechtvaardig behandelen. De bijstand moest genoeg zijn voor 'een bloemetje op tafel'. Tot die tijd was de armenzorg, het maatschappelijk werk, de gezinsverzorging en dergelijke onder andere een taak van de kerk.

De uitspraak 'van genade naar recht' kwam niet zomaar uit de lucht vallen. Armenzorg was niet altijd fijntjes. Zo kregen mensen in de late middeleeuwen een broodmunt van de kerk waarmee ze het dagelijks brood konden kopen. Die munt werd verstrekt na afloop van een kerkdienst en armen moesten dus om in hun dagelijks brood te voorzien 'verplicht' naar de kerk. Ook waren er armenhuizen waar mensen konden wonen die geen dak boven hun hoofd hadden. Het gebeurde niet allemaal in stilte. Privacy was toen nog een onbekend begrip, anno 2022 gaat het anders. Als mensen niet meer in hun basisbehoeften kunnen voorzien, verleent de diaconie stille hulp. Het is hulp die niet opvalt en die mensen geen etiket opplakt.

Na 1965 kwam er meer sociale wetgeving en werd de verzorgingsstaat verder opgebouwd. De diaconieën stonden

wat argwanend tegenover deze ontwikkelingen. Er ontstond enige verlegenheid over haar taak. Kerken en diaconieën zijn zich toen meer gaan richten op wereldwijde hulp, het werelddiaconaat.

Het is als met een pendule van een klok die heen en weer gaat en vaak weer op de plek komt waar hij eerst is geweest. Dat geldt ook voor de 'nieuwe' rol van de kerk in de samenleving. In de troonrede van september 2013 kondigde de Koning de participatiesamenleving af. Dit sluit aan bij een samenleving waarin mensen zelfstandiger en mondiger zijn dan vroeger. Een klassieke verzorgingsstaat past hier niet meer bij. Verder werd de participatiesamenleving ingegeven door de oplopende kosten van de verzorgingsstaat en was het een opmaat voor bezuinigingen. Op zich is er niets mis mee dat mensen voor zichzelf kunnen zorgen of voor anderen willen zorgen. Het moest opnieuw geleerd worden, ook door de diaconie. Door de bezuinigingen in de sociale zekerheid is de kerk voor de armenzorg opnieuw in beeld gekomen. De afgelopen jaren is er in toenemende mate een beroep gedaan op de (financiële) middelen van de kerk voor mensen die niet meer in hun dagelijkse levensbehoeften kunnen voorzien. De kerk is weer een speler in het sociaal domein. Hierbij bestaat de valkuil dat de diaconie een vangnet wordt voor de bezuinigingen. Een aantal taken wordt impliciet bij de diaconie teruggelegd. Daar is niets mis mee, maar het mag geen vanzelfsprekendheid worden, de overheid is en blijft de eerst verantwoordelijke voor haar burgers.

Onderlinge verbinding tussen kerken en diaconieën

Het samenwerken was bij kerken niet altijd een logische stap. Over het algemeen is men een zelfkazende boer.

Door bepaalde gebeurtenissen worden kerken aangespoord tot samenwerking. Hierbij valt in Zwolle te denken aan het referendum over de gokhallen in 2005 en recenter de noodopvang van Syrische vluchtelingen in de IJsselhallen en de opvang van gevluchte Oekraïners. Deze gebeurtenissen werken als een katalysator voor meer samenwerking.

Een en ander heeft vorm gekregen in het Diaconaal Platform Zwolle. De geschiedenis hiervan begint in 2005 toen er in Zwolle het voornemen was om een gokhal te bouwen ter financiering van het nieuwe voetbalstadion. De toenmalige Samen op Weg diaconie had te maken met de financiële gevolgen van gokverslaving en heeft destijds in een brief haar bezorgdheid hierover uitgesproken. Dit resulteerde in publiciteit. Er ontstond in de stad een beweging van kerken die zich richtte tegen de onverantwoorde uitbreiding van de gokhallen. Een referendum werd mogelijk en uiteindelijk is de gokhal er niet gekomen.

De samenwerking smaakte zo goed dat gezamenlijke diaconieën verder zijn gaan kijken waar zij van betekenis kon zijn voor Zwolle en haar burgers. Er is onder andere het initiatief genomen voor de Voedselbank.

De samenwerking had echter nog geen organisatievorm. Deze is in 2007 tot stand gekomen met de vorming van het Diaconaal Platform Zwolle, waar inmiddels 27 diaconieën bij zijn aangesloten. Gezamenlijke activiteiten zijn onder meer de organisatie van vakanties voor minima, opvang van dak- en thuislozen in de Bres in de wintermaanden, een leerhuis over diaconaat en zoals eerder genoemd de opvang van Oekraïners.

Vrijwilligers van verschillende kerken blijven niet op hun eigen ‘stoel’ zitten, maar helpen andere kerken als die voor activiteiten onvoldoende vrijwilligers hebben. Met name de diaconieën zijn er achter gekomen dat grensoverschrijdende vormen van kerk-zijn niet alleen efficiënt, inspirerend en stimulerend zijn, maar met name het belang van de ander dienen. Niet je eigen kerk-zijn is leidend, maar het welzijn van de naaste. Dat geeft verbinding over kerkmuren heen. Als je als diaconie de nood en het verdriet van de wereld merkt en voelt, dan zijn kerkgrenzen relatief en slechts door mensen gemaakt.

Het Diaconaal Platform stimuleert en faciliteert kerken om op wijk- en buurtniveau samen te werken en van betekenis te zijn voor de naaste dichtbij. Men moet hierbij bereid zijn om over de eigen schaduw heen te springen en de koudwatervrees achter zich te laten. Als je als kerk werkelijk van betekenis wilt zijn, is het goed de samenwerking te zoeken. Door de kerkverlating en de secularisatie zijn we erachter gekomen dat de zelfkazende boer is uitgewerkt en geen toekomst meer heeft. Zo kan secularisatie en kerkverlating zelfs een zegen zijn.

Opnieuw verbinding met een vergeten groep

Kerken lijken demografisch divers te zijn: oud en jong zitten onder één kerkdak, maar dan houdt de diversiteit

wel ook zo’n beetje op ... Economische diversiteit kom je vrijwel niet tegen. Als je de gemiddelde parkeerplaats van een kerk op een zondagmorgen overziet, dan is er weinig voorstellingsvermogen voor nodig om te zien dat die diversiteit niet bestaat.

Mensen die hun leven als mislukt zien en/of niet kunnen aanhaken bij wat de samenleving van hen verlangt, zijn nauwelijks onderdeel van de kerkelijke gemeenschap. Voor hun gevoel zijn ze een restproduct in een samenleving waarin alleen plaats lijkt te zijn voor mensen die financieel en economisch geslaagd zijn. Er wordt wat vreemd tegen hen aangekeken, het gaat om mensen die er wat anders uitzien, wat anders doen, anders ruiken of een ander vocabulaire of ander taalgebruik hebben. Over dat laatste een anekdote waarin aan de kerk een prangende en ongemakkelijke vraag wordt gesteld. Het komt uit een open brief getiteld ‘Kijk naar Christus en zoek mensen in de marge op’¹. Het gaat over een pionier die met zijn gezin in een Haagse ‘aandachtswijk’ is gaan wonen en over een nieuwe geloofsgemeenschap aldaar. Een student vroeg wat nu precies het verschil is tussen een ‘gemiddelde kerk’ en zijn geloofsgemeenschap in een Haagse aandachtswijk. De pionier vertelt: *“Tijdens één van onze vieringen op de late zondagochtend, nadat we samen hadden gebruncht, stond het verhaal van de wijngaard van Nabot uit 1 Koningen 21 centraal. In dit Bijbelverhaal zorgt koningin Izébel ervoor dat haar man, koning Achab, de wijngaard van Nabot met geweld in bezit krijgt. Een vrouw voor wie dit verhaal helemaal nieuw was, begon zich steeds meer op te winden en kon haar woede niet meer inhouden. ‘Wat een kutwijf’, riep ze uit.”* Hij zei vervolgens dat zo’n uitroep vermoedelijk niet zo vaak te horen is tijdens een preek in een ‘gemiddelde’ kerk. Scherper had hij het contrast nauwelijks kunnen schetsen.

Hoe toegankelijk is de gemiddelde kerk voor mensen uit de marge van de samenleving?

Het lijkt me goed om deze vraag tot ons te laten doordringen. Wellicht moeten we een andere rol aannemen. Minder de hulpverlener willen zijn, meer hulpvrager: door te luisteren naar hun verhaal en te weten komen wat zij nodig hebben.

Tot slot

Binnen het diaconaat hoor je nog wel eens dat het wel wat horizontaal is. Is het niet te veel maatschappelijk werk of de linkse kerk? Maar in mijn optiek gaat het om het volgen van Jezus, die juist mensen in de marge opzocht en de gebutste mens met een verloren leven niet langs de weg liet liggen. Het gaat om het houden van mensen als een schepsel van God. Ook als deze mensen hun schaduw- of duistere kant laten zien. We moeten allemaal leven van dezelfde genade. Voorlopig nog genoeg ‘kerk aan de winkel’!

¹ Kijk voor de hele brief op <https://lerenpionieren.nl/eenopenbrief/>

*Jongeren treffen elkaar in het Stinspark.
foto: Arjan van der Scheer*

Protestantse Gemeente heeft boodschap aan Zwolle

Campagne 'Welkom in de kerk' nodigt mensen uit

Mede door de coronatijd is het kerkbezoek afgenomen. Tegelijk is iedereen natuurlijk welkom in de kerk. Om die boodschap over te brengen heeft de Protestantse Gemeente Zwolle de campagne 'Welkom in de kerk' gelanceerd. De campagne startte op 24 augustus en loopt tot begin oktober. PGZ-Communicatieprofessionals Theo Brand en Karlijne Brouwer schrijven erover.

Zes weken lang is er in weekblad De Swollenaar aandacht voor de kerk met advertenties en artikelen. In de stad staan borden langs de weg. En op internet is dit dé plek waar alles te vinden is: pknzwolle.nl/welkom.

Als bedenkers en uitvoerders van de campagne hopen we dat de campagne bijdraagt aan meer kerkbezoek. Maar het gaat in essentie niet om aantallen bezoekers. Uiteindelijk gaat het om mensen. Dat zij begrijpen dat kerken en kerkmensen vanuit geloof, hoop en liefde een verschil willen maken en een bondgenoot willen zijn van iedereen die zich inzet voor een betere stad. De essentie is dat kerken inspiratie bieden en bewogen zijn met mensen, vooral met hen die zich in kwetsbare situaties bevinden, en met de schepping die onder druk staat.

Bewustwording daarover begint vaak in de kerk. En zo is de cirkel rond en is het goed dat de kerkdeuren niet alleen wijd openstaan, maar dat er ook mensen in de kerk zijn die geïnspireerd raken en samen in actie willen komen.

Verhalen vertellen

Tijdens de campagne vertellen we in De Swollenaar verhalen uit onze wijkkerken. We delen ze op sociale media: Facebook, Twitter en Instagram. En ook in andere Zwolse media, zoals website Indebuurt Zwolle, is de kerk zichtbaar. Welke verhalen u leest in De Swollenaar?

Vanuit de **Stinskerk** lezen we over het jeugd- en jongerenwerk. Lucie van 't Slot vertelt dat veel vrijwilligers de Vakantie Bijbel Club mogelijk maken. "De kinderen komen uit Westenholtte en hebben een leuk programma." Deze zomer is de Stinskerk ook uitvalsbasis voor activiteiten voor tieners en oudere jongeren door een team van Youth for Christ Zwolle. Freek van den Berg vertelt hoe hij met zijn collega's vanuit wederkerigheid een vertrouwensband opbouwt met jongeren die veel buiten zijn. Giovanni (18) beaamt dat: "Hier voel ik me thuis. Dit is een plek waar je elkaar kunt vertrouwen."

Vanuit de **Jeruzalemkerk** lezen we over kerkleden die met prikkers en afvalzakken regelmatig de wijk in trekken. "God heeft de aarde gemaakt zodat wij hem kunnen gebruiken. Niet misbruiken." De propvolle afvalzakken leveren dankzij het project 'Schoon Zwolle' de Jeruzalem-

Mensen uit de Jeruzalemkerk in actie voor een schoon Assendorp.

foto: Hans van Eerbeek

kerk een mooie vergoeding op. Maar de zichtbaarheid in de wijk is het belangrijkste. Regelmatig spreken mensen de afvalprikkers aan, soms volgt een gesprekje. “We willen mensen laten merken dat ze welkom zijn”, legt organisator Jan Jonker uit. “Eigenlijk laten we vooral zien dat de kerk ertoe doet.”

Vanuit de **Oosterkerk** lezen we over activiteiten die helpen tegen eenzaamheid. Het is een gezellige drukte in de Bagijnehof, het zalencentrum van de Oosterkerk. Op deze dinsdagavond is het weer ‘Wat de pot schaft’. Meer dan 25 mensen komen samen om met elkaar te eten. In principe gebeurt dat elke maand. De maaltijdgroep voorziet in een behoefte, vertelt Dik Kremer. “Mensen vinden het fijn om samen te eten en elkaar te ontmoeten. Ook daar ben je kerk voor.”

Wat de pot schaft, in de Oosterkerk.

foto: Jan Stellingwerff

Vanuit de **Adventskerk** lezen we over het werk voor zending, werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking. Omzien naar elkaar, het is de basis van kerk-zijn. Van de jeugd die creatieve acties bedenkt voor het goede doel tot elkaar bijstaan in coronatijd: Leden uit de Adventskerk brengen hun geloof in de praktijk. Ook over de Zwolse grenzen. Joke Gosker: “We mopperen soms, maar we leven in een prachtig land. Als kerk hebben we aandacht voor landen waar dit heel anders is.”

Joke Gosker van de Adventskerk.

foto: Theo Brand

Vanuit de **Open Kring** lezen we over de jongeren van Brandnew die in een kerkdienst nummers spelen uit de Top 2000. “We zijn blij met dit podium,” vertelt Marte Kloosterman, één van de leadzangeressen. “Brandnew bestaat uit jongeren die elkaar kennen uit de buurt, we zijn geen kerkband. We mochten gebruikmaken van een ruimte in het gebouw om te oefenen. We zijn blij dat we nu wat terug kunnen doen.” Door het optreden

Brandnew speelt in de Open Kring.
foto: Hans van Eerbeek

van Brandnew zijn ook anderen dan de vertrouwde kerkgangers gekomen. “We willen een open kerk zijn waar iedereen welkom is en graag podium bieden aan jong talent in Stadshagen,” vertelt dominee Cor Baljeu.

Vanuit de **Sionskerk** lezen we over knabbelen & babbelen. Met grote stapels pannenkoeken in de foodtruck - de ‘knabbelwagen’ - en een ‘babbelwagen’ trekt de Sionskerk op woensdag- en vrijdagmiddag Zwolle in. Met een pannenkoek en een luisterend oor wil de kerk uit Zwolle-Noord van betekenis zijn voor de mensen in haar wijk. “We proberen voor verbinding te zorgen, voor aandacht en een praatje. Het gevoel dat iemand je ziet, dat is zó belangrijk.”

Wilt u reageren of iets vragen over de campagne ‘Welkom in de kerk’? Stuur dan een e-mail naar: communicatie@pknzwolle.nl.

De foodtruck van de Sionskerk.
foto: Hans van Eerbeek

Aandacht voor

Vrouwen aan het Woord

In het nieuwe seizoen zijn er weer zeven bijeenkomsten van de oecumenische vrouwengroep ‘Als Vrouwen aan Het Woord Komen’, meestal op de tweede woensdag van de maand, in het gemeentecentrum van de Lutherse Kerk. Het thema is dit jaar: ‘Onze zintuigen’. De leiding is in handen van Nelleke Eygenraam, Margo Jonker en – voor het eerst – Carolien Riemersma, zij volgt Louisa Vos op, die inmiddels is gestopt. Lieke van Houte heeft dit jaar een ‘sabbatical’.

De data zijn: 12 oktober, 9 november, 14 december, 11 januari, 8 februari, 15 maart (niet de tweede, maar de derde woensdag!) en 12 april. De inloop – met koffie of thee – is vanaf 9.30 uur, de bijeenkomst start om 9.45 uur en wordt om 11.45 uur afgesloten. De bijdrage per ochtend is € 4,-. Eerder was er voor deze groep een wachtlijst, maar inmiddels is er weer plaats voor een aantal nieuwe leden, aanmelden kan via het volgende mailadres: khouweling@xs4all.nl.

Wijnactie voor restauratie Schnitgerorgel

De Stichting Schnitgerorgel Zwolle zet zich in voor het bewaren en in stand houden van het grootste Schnitgerorgel in Nederland. Het orgel is op 2 oktober 1721 opgeleverd in wat nu Academiehuis de Grote Kerk (of Grote of St. Michaëlskerk) heet.

Op 26 april 2022 is het startsein gegeven voor een grootse restauratie. Ruim tien jaar was naar dit moment toegewerkt. Na de ontvangst van een forse subsidie van de provincie Overijssel in oktober 2018 kreeg de stichting half januari 2022 bericht van de minister van OCW: de rijkssubsidie werd toegekend! Weliswaar niet voor het bedrag waarop was gehoopt en gerekend, maar toch zo substantieel dat een start van de restauratie in beeld begon te komen.

De kosten van de restauratie zijn begroot op ruim € 2 miljoen. Met de bijdrage van provincie en rijk is € 1,2 miljoen gedekt. Dit betekent dat de overheid in de vorm van subsidies voor ongeveer 60% bijdraagt. Daarnaast moet dus nog een bedrag van ongeveer € 800.000,- bij elkaar worden gebracht om de restauratie volledig uit te kunnen voeren! Een enorme opgave.

Een Zwollenaar kon het niet aanzien dat er nog jaren niets aan het orgel zou gebeuren, terwijl de kerk al grotendeels gerestaureerd is. Deze inwoner heeft voorfinanciering aangeboden voor het nog niet gedekte gedeelte. Daardoor kon in ieder geval begonnen worden en wordt niet het risico gelopen dat de subsidie teruggegeven moet worden omdat de looptijd van het project is verstreken. Er zijn verschillende acties om het ontbrekende bedrag bij elkaar te krijgen. Kijk voor informatie hierover en over de restauratieplannen op <https://schnitgerorgelzwolle.nl>.

In navolging van de eerdere, succesvolle wijnactie wordt ook dit jaar weer wijn verkocht ten bate van de restauratie van het Schnitgerorgel. Hiervoor zijn drie wijnen – rood, rosé en wit – geselecteerd door de Zwolse firma Schuttelaar. Per fles wordt € 2,50 gedoneerd voor de restauratie. Een fles kost € 6,95 en een doos van zes flessen: € 40,-. Neem voor meer informatie of bestellingen contact op via een van deze e-mailadressen: Wilbertpotjes@gmail.com of Ries.nieuwkoop@gmail.com.

Toerustingsavonden over omgaan met psychische problemen

Ken jij mensen in je omgeving die worstelen met psychische problemen? Vraag je je af hoe je er voor hen kunt zijn, hoe je geloof en het leven met God ter sprake kunt brengen? Wat zeg je wel en wat zeg je niet? Hoe verhoudt psychisch lijden zich eigenlijk tot geloven?

Psychische problemen hebben vaak gevolgen voor hoe iemand naar zichzelf, naar anderen en naar God kijkt. Als omgeving, en zeker als pastor, is het belangrijk om daar weet van te hebben en wat de ‘do’s en don’ts’ zijn in het contact.

Voor leden van de Jeruzalemkerk én overige belangstellenden vanuit de PGZ organiseren Judith van Olst en Hanneke Schaap, beiden lid van de Jeruzalemkerk en werkzaam in de psychiatrie, daarom twee avonden om hier samen over na te denken en te

oefenen. Er wordt gebruik gemaakt van bestaand cursusmateriaal van Weetwatjegeloof.nl/pastoraatenpsychologie. Zie voor een eerste kennismaking: <https://vimeo.com/666795670>.

De avonden worden gehouden in de Jeruzalemkerk op donderdag 15 september en donderdag 6 oktober van 20.00 tot 22.00 uur. Vanaf 19.45 uur is er inloop met koffie. Het is wel van belang om je aan te melden via dit contactformulier:

<https://jeruzalemkerk.pknzwolle.nl/hanneke/>.

Hanneke Schaap: “Voor alle duidelijkheid: deze avonden zijn bedoeld voor alle geïnteresseerde gemeenteleden, niet alleen hen die actief zijn in pastoraat. Omzien naar elkaar binnen de gemeente doen we immers allemaal.”

Nieuw programma Muziek met een Plus in De Hoofdhof

St. Muziek met een Plus heeft een nieuw seizoenprogramma voor 2022-2023 samengesteld en in een boekje uitgebracht. Het Zwols Collectief zal het eerste concert geven, op 18 september. Dit ensemble bestaat uit zeven professionele musici uit Zwolle: drie blazers en vier strijkers. De concerten worden gegeven op zondagmiddag om 15.00 uur in De Hoofdhof te Berkum.

Een korte vooruitblik naar twee andere concerten in dit seizoen:

- op 13 november laten Wouter Harbers op orgel en vleugel, sopraan Wendeline van Houten, alt Marianne Selleger en een strijkkwartet het Stabat Mater van Pergolesi horen, een werk dat heel goed past bij het einde van het kerkelijk jaar.
- op 19 maart 2023, tijdens de Veertigdagentijd, vertolkt het bekende Sallands Bach Koor cantates en andere werken van J.S. Bach.

Het complete concertoverzicht staat op de website www.muziekmeteenplus.nl. U ontvangt het nieuwe programmaboekje als u een mail hierover stuurt naar muziekmeteenplus@gmail.com.

Inloophuis De Bres zoekt vrijwilligers

Laagdrempelig inloophuis de Bres, in de binnenstad van Zwolle, is een ontmoetingsplek voor Zwollenaren die in een sociaal isolement leven en behoefte hebben aan een kopje koffie en praatje. Er even tussenuit zijn doorbreekt de lange dag en maakt de dag zinvol.

De Bres is op zoek naar vrijwilligers, die minimaal een keer per veertien dagen een middag kunnen komen. Van een vrijwilliger wordt verwacht dat hij/zij gastvrij is, zich kan openstellen voor bezoekers van verschillende pluimage en het overzicht kan be-

waren. Naast het contact met de bezoekers is het de bedoeling dat vrijwilligers ook lichte praktische werkzaamheden verrichten, zoals koffiezetten en opruimen.

Geïnteresseerden worden uitgenodigd voor een informatiesprek met een coördinator en kunnen daarna twee keer meedraaien, vervolgens volgt een aanstellingsgesprek. Verdere informatie, zie www.debreszwolle.nl of neem contact op via 038 4213155 of info@debreszwolle.nl.

Leren van Luther: over de christelijke vrijheid

Luther écht leren kennen waar het spannend wordt: dat is het doel van de cursus Leren van Luther. Want wij denken vrij te zijn, maar zijn we dat ook? Waar zit werkelijke vrijheid in? Luther heeft het over de vrijheid van de geest. Wat bedoelt hij? In het seizoen 2022-2023 wordt tijdens de cursus gelezen uit Luthers beroemde traktaat over de vrijheid van de christenmens. Dat traktaat begint met een veel geciteerd, maar weinig begrepen aforisme:

Een christenmens is een volkomen vrij heer over allen en niemands onderdaan.

Een christenmens is een volkomen dienstbare knecht van alles en ieders onderdaan.

Luther zegt dat geloof de bron is van vrijheid, maar wat is geloof volgens hem? (in ieder geval niet: het onderschrijven van een aantal leerstellingen.) En waarom is christelijke vrijheid onherroepelijk verbonden met spontane christelijke dienstbaarheid? In *Over de christelijke vrijheid (De libertate christiana)* vinden we Luthers eerste samenhangende formuleringen over de betekenis van geloof – als reactie op Gods belofte – en over de relatie tussen christelijk vrijheid en christelijk ethiek.

De cursus Leren van Luther vindt plaats op verschillende plekken in Nederland, in Zwolle omvat deze vier avondbijeenkomsten van 19.30 uur tot 21.00 uur. Deelname kost € 20,- per persoon. Deelnemers hebben de beschikking over een zorgvuldig samengestelde reader (pdf of eigen kopie) met een samenvatting van Luthers betoog en een vertaalde selectie van paragrafen uit zijn traktaat. De data voor de bijeenkomsten: 15 november, 6 december 2022, 10 en 24 januari 2023. Locatie: Lutherse Kerk, Koeweg 2-4, ingang via het kerkplein aan de achterkant van de kerk (Potgietersingel). Iedereen is welkom, opgave bij ds. Margo Jonker: margojonker@kpnplanet.nl, 038-4525408 of 06-13525202.

Beeld van Maarten Luther in Wittenberg

Ouderenmiddagen

Maandag **26 september** is de eerste Ouderenmiddag (in het nieuwe seizoen), uitgaande van de Jeruzalemkerkgemeente. Op deze startmiddag zal ds. De Jong uit Kampen spreken over de uit Zwolle afkomstige historicus/dichter J.W. Schulte Nordholt (1920-1995). Hij is vooral bekend om zijn medewerking aan het Liedboek voor de Kerken (1973). Hij was betrokken bij de nieuwe berijming van de psalmen, ook heeft hij een groot aantal bekende gezangen geschreven of vertaald. Regelmatig wordt een psalm of lied van zijn hand gezongen. Alle redenen om in Zwolle eens bij zijn werk als dichter stil te staan. Breng uw rode liedboek mee, als u dat bezit. In de kerk zijn ook een aantal exemplaren. Tijdens de pauze is er gelegenheid om even creatief met bloemen bezig te zijn.

Op **31 oktober** verzorgt dhr. Poelarends een diapresentatie over

onder andere de Overijsselse Vecht. Vooraf zal er een korte meditatie worden gehouden.

Op **28 november** komt mevr. Anita Wichers, herderin in de omgeving van Ommen en werkend voor Natuurmomenten, om te vertellen en wat laten zien over het wel en wee van haar kudde.

Op **19 december** houden we de kerstviering.

Alle trouwe bezoekers, maar ook gasten (eenmalig of vaker): ieder is welkom. U hoeft daarvoor geen lid te zijn van de Jeruzalemkerkgemeente. De middagen beginnen met een inloop om 14.15 uur, om 14.30 uur start het programma en de afsluiting is om 16.30 uur. De ouderenmiddagen vinden plaats in het wijkcentrum van de Jeruzalemkerk, Assendorperdijk 134. Voor meer informatie: Janny Kragt, janny.kragt@home.nl of 038-4223171 of Alie Snoeijer, a.snoeijer.1@kpnmail.nl of tel. 038-4210200.

Protestante Gemeente Zwolle

Contact:

Kerkelijk bureau: Molenweg 241, 8012 WG Zwolle
(Nieuwe!) openingstijden: maandag t/m donderdag van 8.30 tot 12.00 uur
E-mail: administratie@pknzwolle.nl
Tel.: 038-4217596
Website: www.pknzwolle.nl

Bankrekeningnummers:

College van Kerkrentmeesters: NL54 RABO 0373 7341 66
College van Diakenen: NL12 RABO 0373 7399 66
Gaandeweg: NL85 RABO 0373 7341 90
Solidariteitskas: NL32RABO 0373 7341 74

Collectemunten: Via het kerkelijk bureau en op onderstaande adressen zijn collectemunten verkrijgbaar:

Stinskerk: 1^e maandag van de maand, 16.30 - 17.30 uur
Sionskerk: 1^e donderdag van de maand, 18.00 - 19.00 uur
Open Kring: 1^e maandag van de maand, 18.30 - 19.45 uur
Zwolle-Noord: E. van Buiten, Welle 58
Zwolle-Zuid: I. Stomp, Jofferenlaan 8, tel. 038-4653663
H.W. Dekker, v. Fridaghmarke 13, tel. 038-4650584
Zwolle-centrum: fam. Duijf, Filosofenallee 33, tel. 038-4540988,
e-mail duijf@home.nl, op afspraak
Berkum: J. Beumer, Zernikelaan 13,
tel. 038-4537396, op afspraak

U kunt voor de collecte ook digitaal betalen via een van de collecte-apps, kijk voor meer informatie op www.pknzwolle.nl, onder 'bijdragen'.

Protestante Gemeente 'De Hoofdhof' te Berkum

Contact:

E-mail: scriba@hoofdhof.nl
Tel.: 038-3377727
Dhr. J. Neuteboom, Herfter Esweg 1, 8026 RH Zwolle

Website: www.hoofdhof.nl

Bankrekeningnummers:

PGB De Hoofdhof NL71 RABO 0377350893

Collectebonnen: Bestellingen vanaf € 50,00 door overboeking op NL 50 RABO 0313.5432.16 t.n.v. 'Hoofdhofgemeente inzake collecte-bonnen', waarna u de bonnen krijgt thuisbezorgd. Graag opgave van het aantal vellen per waarde. Er zijn drie soorten vellen: € 2,00, € 1,00 en € 0,50, elk vel heeft 20 bonnen (bedragen per vel zijn resp. €40, € 20 en €10).

Evangelisch-Lutherse Gemeente Zwolle

Contact:

E-mail: info@elkz.nl
Tel. scriba: 06-20540302
Postadres (Kerkgebouw): Koestraat 2-4, 8011 NK Zwolle
Website: www.elkz.nl

Bankrekeningnummers:

Kerkrentmeesters: NL81INGB0000850125
Diaconie: NL70INGB00058559694

Collectebonnen: verkoop collectebonnen door mw. J. Wildeman-Dekker, dhr. R. Kanning en dhr. J.M. Nauta

Bij de foto's

Alle foto's in deze uitgave zijn gemaakt door Tineke Vlaming, tenzij anders aangegeven. De meeste foto's spreken voor zich, maar hierbij een korte toelichting bij een aantal beelden.

Op de voorkant staat een foto van de gewelven in de Zwolse Dominicanenkerk. Deze werd in juli 2022 kleurig verlicht vanwege een actie van KRO-NCRV: drie kerken in Nederland werden in de regenboogkleuren verlicht als onderdeel van de actie #liefdeisvooriedereen. De foto geeft op meerdere manieren het thema van deze Gaandeweg weer: verbinding met de Dominicanenkerk (zoals ook voorkomt in het artikel van Nelleke Eygenraam op pagina 6), verbinding die gezocht wordt in de Vredesweek, verbinding tussen alle mensen, ongeacht geaardheid of genderidentiteit en op de foto zien we ook hoe de gewelvbogen letterlijk de verbinding vormen van de ene muur naar de andere.

Op pagina 3 treft u een kunstwerk aan van beeldhouwster en sopraan Hieke Meppelink, de titel is: *The Most Precious*. Meer informatie over Hieke Meppelink: www.hiekemeppelink.com.

Pagina 4 laat een raam uit de raam uit de Sint Catharinakerk in Doetinchem zien, met van onderaf gezien: een nieuw begin/bloeiende aarde, de vastgelopen Ark en de duif.

De foto op pagina 5 (foto van internet) toont de Emmaüsgangers, die samen met Jezus onderweg zijn. Dit mozaïek werk bevindt zich in de Sant'Apollinare Nuovo Basiliek in Ravenna, Italië. De basiliek, die gebouwd in de zesde eeuw, is vooral beroemd vanwege de mozaïeken, die een enorme muuropervlakte bestrijken.

Voor hetzelfde geld geeft u meer ... met de periodieke schenkingsovereenkomst

Steunt u de Protestantse Gemeente Zwolle met een kerkelijke bijdrage? Bijvoorbeeld via Kerkbalans? Koopt u collectemunten? Dan kunt u de kerk misschien meer geven, zonder dat het u meer kost. U kunt de belastingregels namelijk nog meer in het voordeel van uzelf of de kerk laten werken. De kerkrentmeesters van de PGZ vertellen over de mogelijkheden.

(Periodieke) schenkingen

Uw schenkingen aan de kerk, ook aan uw plaatselijke gemeente of diaconie, zijn aftrekbaar van uw inkomstenbelasting. De Protestantse Kerk Nederland is namelijk door de overheid erkend als een ANBI (Algemeen Nut Beogende Instelling). Voor de aftrek van een 'gewone' gift of schenking geldt een drempel van 1% (minimaal € 60) en een maximum van 10% van uw verzamelinkomen. Dit verzamelinkomen vindt u onderaan uw aanslag inkomstenbelasting.

Een periodieke schenking is een schenking waarbij u minimaal vijf jaar lang jaarlijks eenzelfde bedrag schenkt. Dit bedrag mag u volledig aftrekken bij uw belastingaangifte: de drempel van 1% en het maximum van 10% vervallen. U krijgt daardoor meer geld terug van de belastingdienst dan bij een gewone schenking. De fiscus betaalt dan een aanzienlijk deel van uw schenking. Afhankelijk van uw inkomen kan dat oplopen tot 40% (2022). Let op: voor belastbare inkomens boven € 68.500 (2022) daalt het aftrekpercentage naar 37,05% in 2023.

Dit voordeel kunt u ten goede laten komen aan de kerk. Zo verhoogt u uw bijdrage, zonder dat het u extra geld kost.

Voorwaarden

Voorwaarden voor het belastingvoordeel zijn:

- u schenkt een vast bedrag per jaar;
- de looptijd van uw schenking is minimaal vijf jaar;
- de schenking is vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst;
- de begunstigde (Protestantse Gemeente Zwolle) levert geen tegenprestatie voor de schenking. Uw bijdrage voor Gaandeweg kunt u bijvoorbeeld niet bij de schenking optellen.

Met de Schenkencalculator op www.protestanstekerk.nl/schenkencalculator berekent u heel eenvoudig wat uw fiscale voordeel is bij een periodieke schenking. De Schenkencalculator laat bovendien zien welk bedrag u kunt schenken als u dit belastingvoordeel ten goede laat komen aan de kerk. Schenkt u ook regelmatig aan andere instellingen dan de kerk? Om uw maximale belastingaftrek te benutten is het raadzaam om die schenkingen ook met een overeenkomst te regelen. Bij het kerkelijk bureau kunt u een formulier voor de schriftelijke overeenkomst voor de kerk opvragen (administratie@pknzwolle.nl of 038-4217596, maandag tot en met donderdag van 8.30 tot 12.00 uur) of u kunt het downloaden via de site www.pknzwolle.nl/bijdrage/mogelijkheden.

Betaalt u 36 cent voor iedere collecte aan kosten?

Wel als u via de app Appostel of de website van SKG elke collecte apart via iDeal betaalt! Dan worden namelijk kosten berekend van 36 cent per gift! Als u bijvoorbeeld voor de kerk 50 cent overmaakt dan blijft daar maar 14 cent van over. Het scheelt al als u alle collectes invult en het totaalbedrag aan het eind in 1x betaalt, dan betaalt u ook maar 1x 36 cent aan kosten.

Nog voordeliger en erg gemakkelijk is het om een account met een betaaltoeged aan te maken. Een soort digitale portemonnee. Die vult u één keer met een groter bedrag, u betaalt daarvoor één keer 36 cent kosten en vervolgens betaalt u iedere week elke collecte vanuit dat tegoed zonder kosten. Is uw tegoed op, dan vult het weer aan.

Voor hulp kunt u terecht bij uw wijkkerkrentmeesters.

Michaëlsvieringen in het najaar: Het Psalter

Vreugde en verdriet, loven en klagen, liefde en haat, oorlog en vrede, recht en onrecht, verlangen en gemis, angst en bevrijding, vertrouwen en twijfel ... Ja, wat kom je eigenlijk niet tegen in die prachtige bundel liederen die de Bijbel rijk is: het Psalter.

Alles wat in de 'grote' Bijbel te lezen valt, al die essentiële en existentiële zaken tref je aan in dit geschrift dat je wel een Bijbel in het klein kunt noemen. Psalmen: in kerk, klooster en in het individuele leven van talloze gelovigen hebben deze gebeden/liederen een enorm belangrijke rol gespeeld en spelen die nog. Het was Calvijn die ervoor heeft gezorgd dat echt goede dichters en componisten de liederen berijmde en zingbaar maakten in de protestantse traditie. Hij vond goede kerkmuziek enorm belangrijk! Psalmen zijn het zingen en overdenken meer dan waard. Wij willen dit weer doen, pakken de draad van de meerjarige cyclus waar we vorig najaar mee zijn begonnen gewoon weer op in onze Michaëlsvieringen. De laatste psalm die aan bod kwam, was Psalm 13. Tot aan Advent lezen we dit najaar de Psalmen 14 tot en met 25, te beginnen op 4 september en te eindigen op 20 november. Uiteraard staan we weer stil bij de Vredesweek, die dit jaar als thema heeft: 'Generatie Vrede'.

Met ingang van zondag 18 september beginnen de vieringen weer om 17.00 uur!

Op zondag 2 oktober wordt in het kader van het festival 'Zwolle Baroque' een cantatedienst gehouden. Op deze zondag, de zestiende na Trinitatis, wordt volgens het Lutherse leesrooster Lucas 7:11-16 gelezen, het verhaal over de opwekking van de jongeling van Naïn. In 1724 schreef Johann Sebastian Bach voor deze zondag de cantate *Liebster Gott, wenn werd ich sterben* (BWV 8). Het gaat hier om een zogenaamde koraalcantate, waarbij Bach een bestaand lied als uitgangspunt heeft genomen. Dit lied – met uiteraard dezelfde titel als de cantate – is bij ons minder bekend. De tekst is van de hand van de veelzijdige predikant Caspar Neumann (1648-1715), de melodie is gecomponeerd door Daniel Vetter (1657-1721), organist van de Nikolaikirche in Leipzig. Bach, die vanaf 1723 werkzaam was in Leipzig, gebruikte voor het openingsdeel en het slotkoor niet alleen de door Vetter gecomponeerde melodie, maar keek ook naar de zetting die Vetter voor zijn eigen lied schreef. Op 2 oktober staan koor en Musica Michaelis onder leiding van Toon Hagen. De solisten zijn Henk Gunneman (tenor) en Daniël Mostert (bas). Voorganger is Marjanne Dijk.

Om alvast in de agenda te noteren: op 20 november zal de Gedachteniscantate 'Koester de namen', gecomponeerd door Toon Hagen met teksten van Sytze de Vries, opnieuw klinken in de Grote Kerk.

Werkgroep Vieringen Academiehuis Grote Kerk

Overzicht Vieringen Academiehuis Grote Kerk

11 september	19.00 uur	Vesper	Christa van Stappen en Harm Bousema
18 september	17.00 uur	Michaëlsviering	Marjanne Dijk
25 september	17.00 uur	Michaëlsviering	Ad Geerling
2 oktober	17.00 uur	Cantateviering	Marjanne Dijk
9 oktober	17.00 uur	Vesper	Evert Jonker
16 oktober	17.00 uur	Michaëlsviering	Jan Doelman
23 oktober	17.00 uur	Michaëlsviering	Nelleke Eygenraam
30 oktober	17.00 uur	Vesper	Harry Steenberg en Robert Kanning
6 november	17.00 uur	Michaëlsviering	nbn

Adventskerk
Talmaplein 2
Zwolle-Zuid
038-4651360
ds. N.A. Eygenraam
ds. J.T. Tissink
dhr. D.J. Steenbergen
scriba@adventskerk.nl

Grote Kerk
Grote Markt 18
Zwolle-Centrum
038-4212512
tel. contactpersoon:
038-4542999

Jeruzalemkerk
Windesheimstraat 1
Zwolle-Assendorp
038-4212443
ds. G.J. Codée
06-19440859
tel. scriba: 06-22802781

Oosterkerk
Bagijnesingel 17
Zwolle-Centrum
038-4535064
06-33205179
ds. I.P. Epema
tel. scriba: 038-4531674

www.adventskerk.nl

www.michaelsvieringen.nl/vieringen

jeruzalemkerk.pknzwolle.nl

www.oosterkerk.nl

zondag 11 september	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam Startzondag	19.00 uur mevr. C. Verstappen en ds. H. Bousema Michaëlsviering: vesper	9.30 uur ds. G.J. Codée Opening winterwerk 19.00 uur ds. H. de Jong, Kampen	10.00 uur ds. I.P. Epema Startzondag
zondag 18 september	9.30 uur ds. J.T. Tissink Schrift & Tafel	17.00 uur ds. M.E. Dijk Michaëlsviering	9.30 uur ds. P. Versloot, Groningen 17.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. I.P. Epema, ds. M.E. Jonker e.a. Oecumenische viering Vredeszondag in de O.L.V. Basiliek
zondag 25 september	9.30 uur ds. A. Pietersma, Zwolle	17.00 uur ds. A. Geerling Michaëlsviering	9.30 uur ds. H.B. van der Knijff, Wilsum 17.00 uur ds. E. van den Noort, Nijkerk	10.00 uur ds. J.T. Tissink
zondag 2 oktober	9.30 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezinszondag, Israëlzon­dag	17.00 uur ds. M.E. Dijk Michaëls­cantate	9.30 uur dr. Joh. van Holten, Nunspeet, Voorber. H. A 17.00 uur Prop. T.J. Lucas, IJsselmuiden, ,Voorber. H. A	10.00 uur ds. M.W. Jans, Joure Israëlzondag
zondag 9 oktober	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam Doopdienst	17.00 uur ds. E.R. Jonker Michaëlsviering: Vesper	9.30 uur dr. G.J. Codée Heilig Avondmaal 17.00 uur ds. G.J. Codée Voortz. en dankzegging H.A.	10.00 uur ds. I.P. Epema
zondag 16 oktober	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam gezamenlijk met en in Oosterkerk	17.00 uur ds. J. Doelman Michaëlsviering	9.30 uur ds. J. Harteman, Kampen 17.00 uur prop. J.W. Bassie, Groningen	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam gezamenlijk met Adventskerk
zondag 23 oktober	9.30 uur dhr. D.J. Steenbergen gezamenlijk met Oosterkerk	17.00 uur ds. N.A. Eygenraam Michaëlsviering m.m.v. cantorij	9.30 uur ds. G.J. Codée 17.00 uur ds. P.J. den Admirant, Apeldoorn	9.30 uur dhr. D.J. Steenbergen gezamenlijk met en in Adventskerk
zondag 30 oktober	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam	17.00 uur dhr. H. Steenbergen en dhr. R. Kanning Michaëlsviering: vesper	9.30 uur ds. W.C. Polinder, Putten 17.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur ds. I.P. Epema en ds. J.T. Tissink
woensdag 2 november Dankdag			15.00 uur ds. G.J. Codée 19.30 uur ds. G.J. Codée	
zondag 6 november	9.30 uur dhr. D.J. Steenbergen Gezinszondag	17.00 uur Michaëlsviering	9.30 uur ds. M. van Dam, IJsselmuiden 17.00 uur ds. G. Herwig, Nunspeet	10.00 uur ds. I.P. Epema
zondag 13 november	9.30 uur ds. N.A. Eygenraam, Oogstdienst en Schrift & Tafel	17.00 uur ds. A. Geerling Michaëlsviering: vesper	9.30 uur ds. W. Verboom, Harderwijk 17.00 uur ds. G.J. Codée	10.00 uur dhr. D.J. Steenbergen Kind-school-gezin-viering

Mededelingen bij de kerkdiensten

- De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 23 augustus 2022.
- Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).

Open Kring
Hofstedestraat 1
Zwolle-Stadshagen
038-4204558
ds. C. Baljeu
tel. scriba: 038-4578345

Sionskerk
Glanerbeek 10
Zwolle-Noord/Berkum
038-4537075
06-19786041
mr. dr. H. Evers
ds. ir. R. van Putten
tel. scriba: 038-4227212

Stinskerk
Westenholterweg 19
Zwolle-Westenholte
038-4212614
06-45135706
ds. G.C. van Rheeën
tel. contactpersoon:
06-10450516

Eglise Wallonne
Waalse Kerk
Schoutenstraat 4
8011 NX Zwolle
ds. R. Roukema
038-4533557
tel. secrétaire
06-40063459

www.openkring.nl

www.sionskerkzwolle.nl

www.stinskerk.nl

www.waalsekerkzwolle.nl

9.30 uur ds. G.C. Van Rheeën, ds. C. Baljeu, dhr. J. Knol, Startzondag, gez. met en in Stinskerk	10.00 uur ds. E. van 't Slot, Zwolle 16.00 uur ds. H. Evers, Kliederkerk	9.30 uur ds. G.C. Van Rheeën, ds. C. Baljeu, dhr. J. Knol, Startzondag, gez. met de Open Kring	10.30 uur pasteur P. Stemerding	zondag 11 september
9.30 uur ds. E. Urban, Zwolle	10.00 uur ds. H. Evers en dhr. J. Knol Startdienst	9.30 uur kand. P.J. Lok		zondag 18 september
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. R. van Putten	9.30 uur dhr. G. Schutte, Zwolle	10.30 uur pasteur R. Roukema Sainte-Cène	zondag 25 september
9.30 uur ds. A. Zweers, Zwolle	10.00 uur ds. H. Evers Israëlzondag	9.30 uur ds. B. van Veluw, IJsselmuiden Israëlzondag		zondag 2 oktober
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. H. Evers Doopdienst m.m.v. Sjema 16.30 uur ds. P.F. de Boer Open Deurdienst m.m.v. Chr. Gemengd Koor	9.30 uur ds. G.C. van Rheeën Doopdienst	10.30 uur pasteur H. Spoelstra	zondag 9 oktober
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. R. van Putten	9.30 uur Stinskerk-zingt-op-zondag		zondag 16 oktober
9.30 uur ds. M.E. Dijk, Zwolle	10.00 uur ds. K. van der Kamp, Kampen	9.30 uur ds. J. Tiggelaar, Nieuwleusen	10.30 uur pasteur L. van Hilten	zondag 23 oktober
9.30 uur ds. G.C. van Rheeën gezamenlijke dienst met Stinskerk	10.00 uur ds. H. Evers	9.30 uur ds. G.C. van Rheeën gezamenlijke dienst met en in Open Kring		zondag 30 oktober
	19.30 uur ds. H. Evers	19.30 uur ds. J. van Maanen, IJsselmuiden		woensdag 2 november Dankdag
9.30 uur ds. C. Baljeu	10.00 uur ds. G. de Goeijen Oogstdienst 12.30 uur dhr. H. van Dam Interactieve dienst 19.00 uur ds. H. Evers Bijbel- & Kunstdienst	10.00 uur dhr. J. Knol ZWO-dienst	10.30 uur pasteur R. Roukema Jongerendienst	zondag 6 november
9.30 uur ds. I.P. Epema	10.00 uur ds. H. Evers Kerk en School 16.30 uur dhr. G. v.d. Plaats, Open Deur en Johan. de Heer zangdienst	10.00 uur ds. G.C. van Rheeën Heilig Avondmaal		zondag 13 november

Collectedoelen

In de PGZ-gemeenten zijn de eerste en tweede collecte altijd bestemd voor diaconie en kerk. De opbrengst van de derde collecte gaat naar de volgende doelen.

De Hoofdhof
Kerkweg 26
Zwolle-Berkum
ds. J. M. Rohaan
tel. scriba: 038-3377727

www.hoofdhof.nl

Lutherse Kerk
Koeistraat 4
Zwolle
ds. M.E. Jonker
tel. scriba: 06-20540302

www.elkz.nl

zondag 11 september Wijkkas
zondag 18 september Exploitatie PGZ
zondag 25 september Stille armoede
zondag 2 oktober Kerk en Israël
zondag 9 oktober Exploitatie PGZ
zondag 16 oktober Werelddiaconaat
zondag 23 oktober Extra Diaconie
zondag 30 oktober Onderhoud kerkgebouwen
woensdag 2 november (Dankdag) Werelddiaconaat
zondag 6 november Zending/GZB
zondag 13 november Wijkkas

zondag 11 september	9.30 uur ds. J.M. Rohaan Gemeentezondag	10.00 uur ds. M.E. Jonker Gemeentezondag overvliegen jongeren	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv dhr. G. van Vulpen, Zwolle geen dienst mw. C. Pilon
zondag 18 september	9.30 uur mw. D. Lips, Zwolle	10.00 uur ds. M.E. Jonker, ds. I.P. Epema e.a. Oecumenische viering Vredesdag in de O.L.V. Basiliek	ISALA REHOBOTH THEODORAKAPEL ZONNEHUIS	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur 11.30 uur	ds. A. Hasker, Zwolle ds. C.S. Kelemen, Urk ds. I. Smits, Zwolle ds. P.F. de Boer, Heilig Avondmaal
zondag 25 september	9.30 uur ds. J.M. Rohaan	10.00 uur ds. T.K. van Dam	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 9.30 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. A. Palland, Mastenbroek geen dienst dhr. B. Dingjan-Willemse
zondag 2 oktober	9.30 uur ds. S. van der Zee, Zwolle	10.00 uur ds. W. Tinga	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	10.00 uur 10.00 uur 11.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. K. de Graaf, Nijensleek mw. G. Prins, Zwolle
zondag 9 oktober	9.30 uur ds. J.M. Rohaan Groene kerk, Michadienst	10.00 uur ds. M.E. Jonker Heilig Avondmaal	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 10.00 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. S. Bakker, Urk geen dienst dhr. J. Mulder, Zwolle
zondag 16 oktober	9.30 uur Lectoren	10.00 uur ds. J. Woltinge	ISALA REHOBOTH THEODORAKAPEL ZONNEHUIS	10.00 uur 10.00 uur 10.30 uur 11.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. J.P. van Ark, Wapenveld ds. P. de Jong mw. J. Gerretzen
zondag 23 oktober	9.30 uur ds. H. Baart, Ommen	10.00 uur ds. N.A. Eygenraam	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 10.00 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. T. Dankers, Dalßen geen dienst dhr. B. Dingjan-Willemse
zondag 30 oktober	9.30 uur ds. A. Zweers, Zwolle Maaltijd van de Heer	10.00 uur ds. M.E. Jonker	BERKUMSTEDEN ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	15.00 uur 10.00 uur 10.00 uur 11.30 uur	ds. M.J. Hukubun-Rahajaan, H. Avondmaal overdenking via patiënten-tv dhr. G. van Vulpen, Zwolle dhr. K. Fredriks, Zwolle
woensdag 2 november Dankdag	18.00 uur Bijeenkomst – dankdagmaaltijd ZWO				
zondag 6 november	9.30 uur ds. J.M. Rohaan E-meeting 19.00 uur Taizédienst	10.00 uur ds. M.E. Jonker Oogstdienst	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS RIVIERENHOF	10.00 uur 10.00 uur 11.30 uur 10.30 uur	overdenking via patiënten-tv ds. H. Bakhuis, Hoogeveen ds. H. Hagg, Heilig Avondmaal ds. M.J. Hukubun-Rahajaan, H. Avondmaal
zondag 13 november	9.30 uur ds. J. Visser, Ermelo	10.00 uur dhr. G. Schutte	ISALA REHOBOTH ZONNEHUIS	10.00 uur 10.00 uur	overdenking via patiënten-tv ds. F. Verboom, Kampen geen dienst

Mededelingen bij de kerkdiensten

- De kerkdiensten in dit overzicht zijn vermeld voor zover bekend op 23 augustus 2022.
- Kijk voor het meest actuele overzicht op de sites van de kerken (zie bovenaan de kolom).

Mr. Bert Tol van Bureau Arbeidsrecht steunt op ruim dertig jaar ervaring als arbeidsrechtjurist.

"We geven rechtsbijstand en juridisch advies aan zzp'ers, werknemers, ondernemers en MKB-ondernemers. Acties en zaken zijn contractbreuk, vaststellingsovereenkomst, ontslagprocedure en re-integratie bij ziekte. Bel ons en we plannen op korte termijn een afspraak voor u in. Onze inzet levert u zowel altijd financieel voordeel op."

Bredewoutstraat 91, 8033 AR Zwolle | 03181 413 50 25 | info@berttol.nl | www.berttol.nl

helpt vrijwilligers helpen waar het echt nodig is.

Present bemiddelt jaarlijks honderden groepen vrijwilligers die zich een dag (of langer) inzetten voor mensen zonder geld / netwerk / gezondheid in en rond Zwolle. Ze knappen o.a. vervuilde en verwaarloosde huishoudens op, doen spelletjes met mensen met een beperking of ze zijn een goede buur voor iemand zonder burens. Ook maken ze zomerpakketten voor wie de zomer niet zo zonnig is.

kijk voor meer info op www.presentzwolle.nl en meld je aan als vrijwilliger!

In tijden van corona zijn we onverminderd Present, maar onze giften zijn nu helaas wel teruggelopen. Als u ons wilt steunen met een gift, heel graag! Dat kan op www.presentzwolle.nl/doneren.

Wil jij iets betekenen voor nieuwe stadsgenoten?

Word **ParticipatieMaatje** en help Zwollenaren op weg in de Nederlandse samenleving. Als maatje sta je een deelnemer bij en loop je langere tijd samen op. Zo worden ze meer zelfredzaam en vinden ze een betere aansluiting.

Meer informatie en aanmelden:
06 - 13 25 86 17
www.voorelkaarzwolle.nl

**Te huur
ZAALRUIMTE**

Voor vergaderingen en cursussen met gebruik van kantine en voldoende parkeergelegenheid

Inlichtingen:
Wijkcentrum Jeruzalemkerk
Wendesheimstraat 1
Tel. 038 - 4212443
06 - 19440859

0641988269

ZOekt u een SCHILDER? BREDEWOUT!

Uw professionele schilder met jarenlange ervaring in Zwolle en omgeving.

06-41988269

Ruimte nodig voor een: Bijeenkomst? Vergadering? Cursus? Bel of mail naar het onderstaande voor meer informatie! Kleine en grote zalen, ook voorzieningen geluid / beamer

Sionskerk – Glanerbeek 10, 8033 BA Zwolle; T 06 19786041 of Beheerder@sionskerkzwolle.nl

De Lange Slagen 27, 8131 DP Wijhe
Tel. 06-41988269 | info@schildersbedrijfbredewout.nl
www.schildersbedrijfbredewout.nl

Inloophuis de Bres is altijd op zoek naar nieuwe vrijwilligers. Wilt u meer weten over ons werk? Kom gerust langs of bel met één van onze coördinatoren of vrijwilligers. Zij vertellen u met veel plezier van alles over wat wij doen.

Kuiper Loodgietersbedrijf
Onderdeel van Nooter bv technische installaties

- Dakgoten
- Dakbedekking
- Gas en water
- Riolering
- Sanitair
- Centrale Verwarming
- Ventilatie
- Diamantboren

Telefoon 038-4535121
info@kuiper-zwolle.nl
www.kuiper-zwolle.nl

UNETO VNI

ARABESQUE
UITVAARTVERZORGING *helpt u afscheid nemen* 038 - 46 00 749

'uw uitvaart in goede handen
zorgvuldig en betrokken
rustig en stijlvol
met aandacht voor u
en uw wensen
zo help ik u afscheid nemen'

Ton Lans
uw uitvaartverzorgers

arabesque-uitvaartverzorging.nl Staatssecretariaatlaan 11 8015 BA Zwolle

**Voedselbank Zwolle e.o.
bedankt kerken en leden
van PKN Zwolle voor hun
trouwe ondersteuning.**

VOEDSELBANK
Zwolle e.o.

**uw verhuizing
een frisse start**

Particuliere verhuizingen
Projectverhuizingen
Nationaal en internationaal
Verhuisdirigente
Kunst en antiek verhuizen
Seniorenverhuizing
Schoonmaakservice
Handyman
Opslag

038 465 65 60 **UTS HERSEVOORT**
Nervistraat 5 • 8013 RS Zwolle
info@utshersevoort.nl
www.utshersevoort.nl

VERHUIZINGEN
ERKENDE VERHUIZERS PROJECT VERHUIZERS **ZWOLLE**

salet

**Door onze
vakmensen
is uw woning
klaar voor
de toekomst**

Salet verbetert vastgoed
Paxtonstraat 25 8013 RP Zwolle
038 421 62 69 info@salet.nl www.salet.nl

OPROEP

In de toekomst willen we meer digitaal gaan werken bij financiële acties. Dat scheelt veel werk en kosten met printen, couverteren en rondbrengen.

Graag zouden wij daarom uw e-mailadres ontvangen. Dit kunt u, o.v.v. naam en adres, mailen naar:
administratie@pknzwolle.nl

Alvast bedankt!

Liefde voor het vak, geïnspireerd door mensen

Brenda Koper

Overlijden melden: 038-4536320
24 uur per dag bereikbaar
www.meander-uitvaartbegeleiding.nl

MEANDER
UITVAARTBEGELEIDING